

นิทานพื้นบ้านภาคเหนือ เรื่อง ลานนางคอย

จังหวัดแพร่

ถ้าผานางเป็นถ้าสวยงามอยู่ในจังหวัดแพร่ ปากถ้ำอยู่ภูเขาสูงจากพื้นดินประมาณ 50 เมตร มีบันไดไต่ เลียบเลียวกขึ้นไปจนสุดทาง บันไดเป็นดินและหิน มีลานกว้างเป็นที่นั่งพัก ก่อนจะเข้าสู่ถ้ำด้านขวามือเป็น ซอกเขา มีทางขึ้นไปไม่สูง ข้างบนมีลานหินเล็ก ๆ ซึ่งเป็นที่นั่ง เรียกกันว่า ลานนางคอย

เรื่องถ้าผานางและลานนางคอยมีอยู่ว่า ครั้นอาณาจักรแสนหวีแย่งเจริญรุ่งเรือง เจ้าผู้ครองนครมีราช ธิดาผู้สิริโฉมงามมาก นามว่านางอรัญญาณี วันหนึ่งนางเสด็จประพาสโดยเรือพระที่นั่งเกิดมีพายุใหญ่พัด กระทบน้ำมา ทำให้เรือพระที่นั่งพลิกคว่ำนางอรัญญาณีพลัดตกลงในน้ำ ฝืนพายหนุ่มคนหนึ่งได้กระโดดลงไปช่วยชีวิต นางไว้ได้ ตั้งแต่นั้นมา ทั้งสองคนก็ได้ลอบติดต่อกันโดยปิดบังไม่ให้พระราชบิดาของนางล่วงรู้

จนนางอรัญญาณีตั้งครรภ์ขึ้น พระราชบิดาของนางกริ้วมาก สั่งให้โขนางและกักขังไว้ แต่คนรักของนาง ก็ได้ลอบเข้าไปหาถึงในที่คุมขัง และพานางหลบหนีไป เมื่อเจ้าครองนครทรงทราบก็สั่งให้ทหารออกติดตามคน ทั้งสอง ทหารขี่ม้าทันทั้งสองคนที่ซอกเขาแห่งหนึ่ง และยิงธนูไปหมายจะเอาชีวิตชายหนุ่ม แต่ธนูพลาดไปถูก นางอรัญญาณีได้รับบาดเจ็บสาหัส สามีนางจึงพานางเข้าไปหลบซ่อนอยู่ในถ้ำ

นางอรัญญาณีรู้ว่า คงไม่รอดชีวิต จึงขอร้องให้สามีหนีเอาตัวรอดโดยให้สัญญาว่าจะรออยู่ที่ถ้ำแห่งนี้ ตลอดไป ชายหนุ่มจึงจำใจต้องจากไปตามคำขอร้องของนาง ส่วนนางอรัญญาณีก็นั่งมองดูสามีควมม้าหนีห่างไป จนลับตา และสิ้นใจตายอยู่ในถ้ำแห่งนั้น ลานที่นางนั่งดูสามีควมม้าจากไปนั้น ต่อมาเรียกว่า ลานนางคอย ส่วน ถ้ำแห่งนั้นก็ได้ชื่อว่า ถ้ำผานาง

